

Motion till länsförbundsstämma 21 april 2007

Folkhälsan – framtidens utmaning

En god hälsa är grunden för vårt välbefinnande. Och glädjande nog ökade medellivslängden i vårt land ökade med ca sex år mellan 1970 och 2005. Men det finns också tecken på en sämre hälsoutveckling.

Den psykiska ohälsan ökar. Antalet självmord bland barn och ungdomar ökar. Fetma hos barn och ungdomar ökar. Alkoholkonsumtionen bland unga har förvisso avstannat men på en alltför hög nivå, till största delen beroende på den utbredda langning som försiggår i hela landet. Klamydiafallen ökar lavinartat.

Som politiker har vi inte uppdrag att lägga oss i människors privata liv. Tvärtom ska vi hålla en strikt rågång mellan det politiska och det privata. Men det finns uppgifter för politiken som är till gagn för oss alla och de ska vi ta på stort allvar.

Politiska beslut kan i vissa fall medverka till att både motverka orsakerna till ohälsa och att stärka faktorer som främjar god hälsa. Det handlar för oss om en offensiv hälsopolitik där varje människa ges möjlighet att själv ta ett större ansvar för sin hälsa, där resurserna satsas på att bygga hälsofrämjande samhällsstrukturer och där hälso- och sjukvårdens uppdrag förtydligas.

Barn och ungdomar mår allt sämre. När ett barn eller en ung människa tar sitt liv eller någon annans liv är det ett katastrofalt misslyckande. Ropen på hjälp har inte nått fram eller inte tillgodosetts på det sätt de borde, och föräldrar och anhöriga får ta de förfärliga konsekvenserna. Att minska antalet från de över 1400 personer som tog sitt liv under 2005 och sikta på en nollvision för självmord är nödvändigt. Med de medel som den nya alliansregeringen 500+500+250 miljoner/år nu satsar på psykiatri kan resurser användas till att möta dessa rop på hjälp. Vi välkomnar regeringens beslut om att särskilt uppmärksamma barn- och ungdomspsykiatri.

Fetma bland barn och ungdomar är ett stort och ökande problem. Till stor del beror det på att barn rör sig betydligt mindre än tidigare, äter fel mat och dricker alldeles för mycket söt läsk. Konsekvenserna av detta har vi bara sett början på. Till exempel blir diabetes vanligare bland unga och till och med bland barn. Hjärt-kärlsjukdomar, den enskilt största dödsorsaken bland den vuxna befolkningen, kommer att komma som en ytterligare konsekvens i vuxen ålder.

Som föräldrar har vi alla ett stort ansvar. Till att börja med kör vi barnen överallt i stället för att de cyklar när det är möjligt. Dessutom tillåter vi att barnen äter fel mat och dricker söt läsk.

Många barn tillbringar den största delen av sin vakna tid på förskolan, men förskollärarna har ingen utbildning om kost och aktivitet.

Också skolan har ett stort ansvar för barns hälsa genom att ibland inte prioritera fysisk aktivitet. Därför behövs mer idrott på schemat under hela skoltiden, inte bara i låg- och mellanstadiet.

Det finns goda exempel på förskolor och skolor som har sett problemet och där eldsjälar driver projekt i hälsans och aktivitetens tecken. Det är bra. Man kan lära av varandra.

Alkoholkonsumtionen ökar i dag inte längre, men det är alarmerande att barn i tolvårsåldern bara genom att ringa ett samtal på mobilen kan få tag i alkohol, dessutom hemkört till vilken adress som helst. Det är en cynisk handel med barns hälsa utan tanke på konsekvenserna.

Polisen måste få redskap och förutsättningar att ingripa och lagföra langarna för att få bort denna hantering och därmed möjligheten för våra ungdomar att få tag på alkohol. Vi välkomnar regeringens satsning på fler och synliga poliser. De behövs, också i vårt län. I ett krafttag för att stoppa langningen kan vi från olika håll också stödja olika frivilligorganisationer, t ex de som genom upplysning och utbildning i skolorna försöker att få ungdomarna att låta bli att dricka.

Dessutom bör vi på olika sätt få föräldrar att förstå att de gör sina barn en stor otjänst genom att låta barnen dricka i hemmet eller köpa ut åt sina barn i tron att de inte ska dricka hembränt eller något annat som skulle vara farligare än systemsprit. All form av alkohol är skadligt för barn. Den sprit föräldrarna köper ut blir bara extratilldelning.

Det finns vetenskapliga bevis för att ju längre man skjuter upp alkoholdebuten, desto lägre blir sannolikheten för ett alkoholberoende i vuxen ålder.

Den hiv/aids-kampanj som fördes för ett antal år sedan fick som resultat att spridningen av hiv/aids i Sverige har kunnat hållas nere på en i internationellt perspektiv låg nivå. Nu är tendensen att ungdomar tror att det inte är så farligt längre när det finns fungerande bromsmediciner. Då bryr de sig inte om att använda kondom i samma utsträckning som tidigare. Det är inte nog med att de då riskerar att smittas av hiv, en livslång obotbar sjukdom med stora konsekvenser för ens närmaste omgivning. Dessutom ökar klamydiafallen dramatiskt. Det är en lömsk sjukdom som inte ger några omedelbara symtom men som i längden ger sterilitet.

De punkter vi tagit upp är några av de viktigaste punkterna vi kan ägna oss åt i vårt län de kommande åren om vi vill förbättra folkhälsan. Vi ska stödja hälsoarbetet, men inte ersätta individens ansvar för att främja sin egen hälsa.

Det finns delar i hälsoarbetet där landstinget och kommunerna i vårt län har ett stort ansvar. Som exempel kan föräldrar inte besluta om försäljning av godis på skolorna, det kan däremot de lokala politikerna göra. Bra cykelvägar, god tillgång till naturen och en god skolhälsovård är också politiska beslut.

Vår uppfattning är att varje kommun i vårt län bör initiera en plan för en förbättrad folkhälsa. Det innebär ett samarbete över sektorsgränserna och också ibland över kommungräns och/eller tillsammans med landstinget. Det handlar om en god hälsa, men i

slutändan också om god ekonomi. Friska länsinnevånare är det bästa vårt län kan ha. Då kan vi istället använda våra gemensamma resurser där de bäst behövs.

Vi föreslår därför stämman

att besluta att rekommendera moderata politiker i länets kommuner att initiera en plan för en förbättrad folkhälsa.

Huskvarna och Jönköping den 6 mars 2007

Sotiris Delis

Magdalena Andersson